

KÖNYVTÁRHASZNÁLATI ISMERETEK 8. OSZTÁLY

Katalógus, könyvtárak az interneten

A katalógus

Katalógus: egy adott könyvtár dokumentumainak rendezett jegyzéke.

Megmutatja:

Mi van meg a könyvtárban?

Hol található?

Gyors keresésre alkalmas formája a **cédulakatalógus**, amelyben minden dokumentum **tartalmi és formai leírását valamint a könyvtári lelőhelyét** katalóguscédula tartalmazza.

A különböző típusú dokumentumokat külön katalógusok tartják nyilván. (folyóirat, könyv, audiovizuális dokumentumok)

A katalógusokban a cédulákat a keresési szempont alapján rendezik. A cédulák a könyvtáros által aláhúzott kifejezés, a **rendszo** alapján kerülnek be a katalógusba.

Katalógus fajták

Betűrendes:

- **Szerzői:** *Mikor segít?* Ha a szerzőt ismered
Besorolás alapja a szerző neve.
- **Cím:** *Mikor segít?* Ha a dokumentum címét tudod.
Besorolás alapja a **cím** első szava.
- **Kereszt:** A két előbbi egyesíti szerző és cím szerint egyaránt kereshetsz benne.

Szakkatalógus: *Mikor segít?* Ha adott témáról szóló könyvet keresel.

A besorolás alapja a könyv témája az **ETO szám**

Tárgyszó katalógus: *Mikor segít?* Ha adott témáról szóló könyvet keresel.

A besorolás a könyv témáját kifejező kulcsszó (tárgyszó)

Sorozati katalógus: *Mikor segít?* Ha az érdekel, hogy egy sorozat mely kötetei vannak meg a könyvtárban.

A besorolás alapja a sorozat címe, egy sorozaton belül a művek betűrendje, ha van, akkor sorozati száma.

A számítógépes katalógus=adatbázis

Több szempont szerint kereshetsz benne. A mikor először használod, ismerkedj meg a program használatával. Nemcsak adatok (szerző, cím stb.), hanem egy téma, fogalom alapján is kereshetsz.

Pl. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár katalógusa www.fszek.hu

Könyvtárak az interneten

Egy jó kiindulópont: konyvtar.lap.hu

Hagyományos könyvtárak az interneten

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár:

Az 1904-ben alapított **Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tagkönyvtárai együttesen biztosítják Budapest területén a közkönyvtári ellátást**. A Központi Könyvtár ellátja a nagyvárosi nyilvános közkönyvtár feladatait, országos szakkönyvtárként részt vesz a tudományos és szakkönyvtári ellátásban, I. osztályú tudományos szakkönyvtárként támogatja a kutatómunkát és az oktatást. Korhatárra és érdeklődési körre való tekintet nélkül segíti az önképzést és a szervezett oktatást. Szolgáltatásaiban széleskörűen felhasználja az információtechnológiát. A kerületi tagkönyvtárak a főváros nyilvános közkönyvtári ellátásának alapintézményei. Állományukat a kategóriájukra vonatkozó gyűjtőköri szabályzat alapján fejlesztik.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (a továbbiakban: könyvtár) nyilvános könyvtár: szolgáltatásait bárki igénybe veheti, aki használatának szabályait betartja.

Szolgáltatásai:

- állománya helyben használható;
- állományának e célra rendelt részét kölcsönzi, illetve a Központi Könyvtár állományát könyvtárközi kölcsönzés révén más könyvtárak használóinak rendelkezésére bocsátja;
- állományának egységeiről másolatokat készít, illetve másolási lehetőséget biztosít;
- az állományából hiányzó nyomtatott dokumentumokat a használók kívánságára a könyvtárközi kölcsönzés keretében hazai és külföldi könyvtárakból és más forrásokból eredetiben vagy másolatban megkéri;
- tájékoztatást ad a hazai és a külföldi könyvtári szolgáltatásokról;
- általános és szakirodalmi információkat nyújt állománya, katalógusai, számítógépes adatbázisai, illetve külső adatbázisok alapján;
- bibliográfiákat és egyéb kiadványokat jelentet meg hagyományos és számítógéppel kezelhető formában;

Interneten elérhető: www.fszek.hu

Honlapján részletes tájékoztatást ad a könyvtár szolgáltatásairól, használatáról, a fiókkönyvtárakról. Katalógusa, és adatbázisai szintén elérhetők itt. A kölcsönzési határidő is meghosszabbítható a főoldalról.

Országos Széchényi Könyvtár:

Az Országos Széchényi Könyvtár Magyarország nemzeti könyvtára. Feladata a magyar és magyar vonatkozású írott kulturális örökség gyűjtése, feldolgozása, megőrzése és hozzáférhetővé tétele a kéziratos kódexektől a nyomtatott dokumentumokon keresztül az elektronikus kiadványokig.

Az OSZK-ba **beiratkozhat** és olvasójegyet válthat minden 18. életévét betöltött személy, és azok a 16. életévüket betöltött középiskolás diákok, akik az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen (OKTV) vesznek részt. A könyvtár látogatójegyet ad azoknak az olvasóknak, akik csak egy napra kívánják igénybe venni a könyvtár szolgáltatásait

Szolgáltatásai:

- helyben olvasás
- másolás
- Lelőhely-tájékoztatás

A könyvtár www.oszk.hu címen érhető el a világhálón.

A hazai könyvtárak állományában lévő, 1801 óta megjelent külföldi könyvekről és az 1801-1952 között kiadott hazai könyvekről leelőhely-tájékoztatást ad, Tevékenysége egyedi és közös elektronikus adatbázisok használatával egészül ki. Ezek közül a legfontosabbak:

MOKKA, ODR leelőhely-adatbázis

<http://www.mokka.hu>; www.odrportal.hu

- A könyvtár információs szolgáltatásait a beiratkozott olvasók mellett hazai és külföldi magánszemélyek, intézmények is igénybe vehetik. A tájékoztatás szóban, telefonon és írásban (elektronikus levélben is) történik.
- A honlapján tájékoztatást ad gyűjteményeiről, szolgáltatásairól, és elérhető katalógusa is.

Online szolgáltatásainak egyike Magyarország képes történelmi kronológiája (www.kepido.oszk.hu)

Elektronikus (digitális) könyvtárak

Digitális könyvtárnak nevezünk minden olyan szervezetet, amely digitalizált formában gyűjt, őriz, katalogizál és az olvasók számára hozzáférhetővé tesz megjelent vagy kéziratos műveket, függetlenül attól, hogy azokat eredetileg is digitális formában készítették-e. A művek köre éppen olyan tág lehet, mint a hagyományos könyvtárakban: a folyóiratoktól a monografikus műveken át a hangzó és képi anyagokig bármi.

Magyar Elektronikus könyvtár(MEK):

A OSZK internetes szolgáltatása szépirodalmi és tudományos művek digitális változatát tartalmazza. Ezek általában tömörített formában tölthetők le.

Állományában kereshetsz az általad ismert adatok (szerző, cím stb.) szerint és böngészhetsz a kategóriákon belül.

Elérhető: www.mek.oszk.hu

Digitális Irodalmi Akadémia (DIA), célja, hogy a kortárs magyar irodalom színe-java, és a nemzeti értéknek számító jelenkori szépirodalmi művek egyre bővülő köre elérhető legyen az érdeklődők számára. Megbízható információkkal szolgáljon az irodalom iránt érdeklődők és a kutatók tájékoztatására

Elérhető: www.irodalmiakademia.hu

NAVA

A NAVA - teljes nevén Nemzeti Audiovizuális Archívum - a **magyar nemzeti műsorszolgáltatói kötelezpéldány-archívum, amely jellegénél fogva audiovizuális tartalmakat gyűjt. Gyűjtőkörébe tartoznak az országos földfelszíni terjesztésű televíziók és rádiók magyar gyártású vagy magyar vonatkozású műsorai.** A NAVA ezenkívül befogad helyi műsorszolgáltatói vagy bármilyen egyéb audiovizuális tartalmú archívumokat feldolgozási vagy tárolási célból, ezzel is segítve az audiovizuális tartalmak, mint a kulturális örökség részeinek megőrzését. A NAVA olyan az elektronikus műsorok számára, mint az Országos Széchényi Könyvtár a nyomtatott kiadványok vagy a Magyar Nemzeti Filmarchívum a magyar filmek számára.

A NAVA **katalógusa az interneten bárki számára szabadon hozzáférhető, azonban az archivált műsorok egy részének megtekintésére csak az úgynevezett NAVA-pontokban van lehetőség.** Ezt a szolgáltatást a NAVA-pont hozzáférést biztosító intézmények látogatói ingyenesen használhatják

Elérhető: nava.hu